

UTREDNING - ANMÄLAN OM KRÄNKANDE SÄRBEHANDLING/DISKRIMINERING

BAKGRUND

Diskriminerande trakasserier

Med trakasserier enligt diskrimineringslagen avses handlingar, beteenden eller bemötanden som kränker den utsattes värdighet på ett sätt som har anknytning till en av de i diskrimineringslagen uppräknade diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder). Det kan vara fråga om fysiskt, verbalt eller annat uppträdande. Handlingarna eller bemötandet ska innebära missgynnande i form av skada eller obehag som kränker den enskildes värdighet. Helt bagatellartade skillnader i bemötande är inte trakasserier, men ett handlingssätt eller bemötande som isolerat framstår som harmlöst kan övergå till att bli trakasserande när det upprepas och den drabbade klargör att beteendet är kränkande.

Det är den utsatte som avgör om beteendet eller handlingen är oönskat och kränkande. Samtidigt förutsätts att den som utpekats som trakasserande måste inse att hans eller hennes beteende kränker någon på ett sätt som kan utgöra diskriminering. Den som känner sig kränkt bör göra klart för den som trakasserar att beteendet upplevs som kränkande. Det betyder i praktiken att en person inte med framgång kan påstå sig vara diskriminerad genom trakasserier om inte han eller hon först låter den som står för trakasserierna förstå att han eller hon känner sig kränkt. Det är först om den kränkande behandlingen fortsätter trots att den utpekade personen medvetandegjorts, som diskriminerande trakasserier kan sägas förekomma. I vissa fall kan dock omständigheterna vara sådana att kränkningen utan vidare måste stå klar för den som trakasserar. I de fallen behövs inga särskilda påpekanden från den som känner sig trakasserad.

Kränkande särbehandling i arbetslivet

Utöver arbetsgivarens skyldighet att ingripa mot trakasserier som har ett samband med en diskrimineringsgrund, har arbetsgivaren enligt arbetsmiljölagen även en skyldighet att ingripa mot kränkande särbehandling på annan grund. Detta följer av arbetsgivarens skyldighet att bedriva ett systematiskt arbete för att undersöka, genomföra och följa upp verksamheten på ett sådant sätt att ohälsa och olycksfall i arbetet förebyggs och en tillfredsställande arbetsmiljö uppnås.

I Arbetarskyddsstyrelsens kungörelse med föreskrifter om åtgärder mot kränkande särbehandling i arbetslivet (AFS 1993:17) har kränkande särbehandling definierats som återkommande klandervärda eller negativt präglade handlingar som riktas mot enskilda

arbetstagare på ett kränkande sätt och kan leda till att dessa ställs utanför arbetsplatsens gemenskap.

De handlingssätt eller bemötanden som utgör kränkande särbehandling kallas ofta i dagligt tal för mobbing eller trakasserier och kan ske på olika sätt. Gemensamt är att handlingarna präglas av en grov respektlöshet eller att det är fråga om ett systematiskt agerande som bryter mot en allmän uppfattning om hur människor bör bemötas. Kränkande särbehandling kan bl.a. utgöras av att medvetet tala illa om medarbetare, medvetet undanhållande av arbetsrelaterad information utfrysning, medvetet utfrysning av medarbetare samt osakliga administrativa åtgärder som genomförs på ett medvetet kränkande sätt.

I de allmänna råden till Arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter har det påpekats att tillfälliga konflikter och problem i samarbetsrelationerna kan vara normala företeelser. För att det ska vara fråga om kränkande särbehandling förutsätts att det är fråga om medvetna kränkningar eller handlingar som präglas av grov respektlöshet och som bryter mot en allmän uppfattning om hur människor bör bemötas.

Arbetsgivarens utredningsskyldighet

En högskola som har fått kännedom om att en student anser sig utsatt för diskriminerande trakasserier eller kränkande särbehandling är skyldig att utreda uppgifterna. Det förutsätts inte att den studenten som känner sig utsatt lämnar en formell anmälan till högskolan, utan utredningsskyldigheten inträder även om högskolan får kännedom om omständigheterna på annat sätt.

Vilka utredningsåtgärder som ska vidtas får bedömas från fall till fall beroende på uppgifterna i det enskilda fallet, men i normalfallet ingår att ta reda på de närmare omständigheterna kring de uppgivna trakasserier genom samtal med den som känner sig trakasserad och med den eller de som utpekats som trakasserande.

Högskolan ska försöka bilda sig en egen uppfattning om trakasserier förekommit. Det är dock inte i alla fall möjligt att ta slutlig ställning till vem av de båda parterna som talar sanning i de fall arbetstagarna lämnar helt oförenliga uppgifter och förhållandena även i övrigt är för oklara.

Arbetsgivaren är skyldig att i förekommande fall av trakasserier vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra trakasserier i framtiden. Det innebär att om arbetsgivaren kommer fram till att en medarbetare utsatts för trakasserier, är arbetsgivaren skyldig vidta åtgärder för att få trakasserier att upphöra. Om arbetsgivaren efter att ha utrett uppgifterna kommit fram till att det inte förekommit trakasserier är arbetsgivaren, enligt diskrimineringslagen, inte skyldig att vidta åtgärder.

Om tecken på kränkande särbehandling visar sig ska motverkande åtgärder vidtas och följas upp. Arbetsgivaren ska särskilt utreda om orsakerna till brister i samarbetet står att finns i arbetets organisation. Arbetstagare som utsatts för kränkande särbehandling ska snabbt få hjälp eller stöd.

Högskolan Väst har en Arbetsordning för att förebygga, upptäcka och åtgärda trakasserier och kränkande särbehandling, vilken klargör att Högskolan Väst inte accepterar någon form av kränkande särbehandling eller diskriminering. Av högskolans arbetsordning framgår vidare att högskolan om man får kännedom om att en student eller en anställd anser sig utsatt för trakasserier eller kränkande särbehandling, ska utreda omständigheterna kring de uppgivna trakasserierna eller kränkande särbehandlingen.

ANMÄLAN

Under höstterminen 2015 framkom det uppgifter om att en student vid högskolan, [REDACTED] ("ET"), känt sig illa behandlad och kränkt dels vid två föreläsningstillfällen i september 2015, dels i e-postmeddelanden mellan två lärare den 9 september 2015. Den 15 oktober 2015 gjorde ET en skriftlig anmälan om upplevd diskriminering och kränkande särbehandling, (se bilaga 1). I anmälan omnämndes dels den lärare som hållit föreläsningarna, Göran Adamsson ("GA"), dels en annan lärare som GA skickat e-postmeddelanden till och från, Annika Theodorsson ("AT").

UTREDNINGEN

I enlighet med vad som har beskrivits ovan har Högskolan Väst varit skyldig att utreda omständigheterna som ET tagit upp i sin anmälan.

Högskolan har under november och december 2015 genomfört samtal med anmälaren och de utpekade lärarna angående händelserna som tagits upp i anmälan.

Högskolan har därvid konstaterat att utredningen, såvitt avser upplevd diskriminering och kränkande särbehandling vid föreläsningstillfällena, ska överlämnas till en extern person för vidare utredning.

Högskolan har den 17 december 2016 gett högskolans företagshälsovård, Avonova Hälsa AB, i uppdrag att genomföra en utredning av anmälan och genomföra intervjuer med anmälaren, utpekad lärare och ett urval av andra studenter på kursen.

ET, GA och AT har fortlöpande hållits informerade om den fortsatta utredningen.

Eftersom GA:s aktiva del i undervisningen av kursen avslutades i början av oktober 2015 och då han inte examinerat ET på kursen, har det inte bedömts nödvändigt att överväga andra åtgärder under den tid utredningen pågått.

Utredaren har i en rapport daterad den 2 februari 2016 redovisat sin utredning och sina slutsatser (se bilaga 2). Utredaren har därvid konstaterat att det inte förekommit diskriminering i enlighet med diskrimineringslagen och att det aktuella bemötandet därmed inte kan betraktas som kränkande särbehandling.

BEDÖMNING

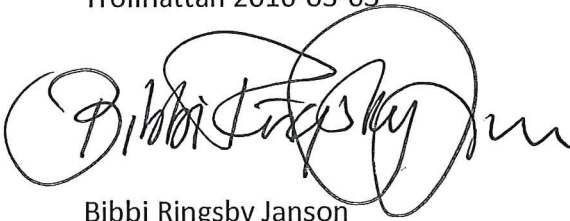
Med utgångspunkt i den av Avonova genomförda utredningen, finner högskolan att det inte finns grund för tolkningen att diskriminering eller kränkande särbehandling förekommit.

Högskolan ställer sig därmed bakom utredarens slutsats att de omständigheter som anmälaren tagit upp inte kunnat bedömas som diskriminering eller kränkande särbehandling, i enlighet med diskrimineringslagen. Därmed finns inte, med utgångspunkt från vad som framkommit i utredningen, skäl att vidta särskilda åtgärder med anledning av anmälan.

BESLUT

Högskolan avslutar utredningen.

Trollhättan 2016-03-03

Bibbi Ringsby Janson

Prefekt vid institutionen för IS

Bettina Johansson

Personalchef

Anmälan om kränkande särbehandling/diskriminering

Härmed avser undertecknad att göra en anmälan om kränkande särbehandling/diskriminering. Anmälan rör två parter.

Göran Adamson, anställd vid Högskolan Väst – Anmäls för direkt kränkande särbehandling/diskriminering.

Annika Theodorsson, anställd vid Högskolan Väst – Anmäls för indirekt kränkande särbehandling/diskriminering.

Händelser

2015-09-07 närvarade jag vid en föreläsning vilken hölls av Göran Adamson där han bland annat framhöll att religiösa människor är miserabla och hopplösa samt att religion är ett desperat påhitt. Görans attityd och sätt att uttrycka sig på i sammanhanget kände jag var förringande mot mig som individ då jag bär slöja och uppenbarligen religiöst praktiserande, hans uttalanden upplevdes även generellt förringande mot andra religiösa människor/grupper. Jag valde att inte uttrycka mig om detta inför klassen utan lämnade föreläsningen under tystnad.

Samma dag beslutade jag mig för att e-posta Göran och dela med mig av mina känslor. Detta var efter några timmars reflekterande över händelsen och efter insikten att jag inte skulle vara bekväm att möta Göran igen utan hans kännedom om hur jag uppfattade den attityd och sätt han valt att uttala sig på under föreläsningen.

Efter två dagar svarar Göran i ett kort brev. Jag beslutar att svara honom och samtidigt låta Annika ta del av mejlkonversationen eftersom att jag inte mådde bra av situationen, något jag förklarade för Annika. Jag efterfrågade även ett samtal för att reda ut eventuella missförstånd så att händelsen inte skulle slänga en skugga över resterade del av kursen.

Nästan omedelbart efter att jag e-postade Annika så upptäckte jag att Göran i sitt svar till mig råkat skicka med hans mejlkonversationer med Annika där de aktivt diskuterar mig och deras åsikter om mig som student och individ. Annikas attityd mot Göran är medhållande och uppmuntrande när han bland annat säger att *"Ja, som vi pratade om förut, man var ett litet brushuvud när man var ung... Men man mognar ju gudbevars lite."* Varav Annika svarar *"Haha, precis!"* Det kommer även från Annika bland annat anspelningar på att jag skulle vara olämplig för socialt arbete.

Samma dag som detta kom mig till känna gick jag till Högskolan, skrev ut konversationen och överlämnade den till Anna Henriksen som jag även samtalade kort med om det inträffade. Samtalet avslutades med att Anna tog på sig att föra detta vidare till vilka det berörde och att jag skulle hållas underrättad om hur situationen utvecklades.

Under en annan föreläsning som hölls av Göran efter detta så diskuterades bland annat det politiska utflödet och den kulturella mångfalden. I detta sammanhang bad jag Göran förtydliga ett citat jag läste ur hans bok, vilken han uppmuntrade oss att läsa, som lyder: *"Vi tror mångfald är vänster, men den är höger. Mångfald är en attack mot modernitet. Det svenska samhället har fått en trojansk häst över tröskeln."* Göran väljer att ducka för detta och

drar istället en långdragen historia om hur vänsterflanken och SD båda vurmar om kulturella rötter. Andra studenter kom fram till mig efter föreläsningens slut och förklarade hur märkligt de tyckte att det var att Göran totalt ignorerade min frågeställning och inte lät mig följa upp detta med följdfrågor då min handuppräckning ignorerades.

Vid ett annat föreläsningstillfälle som hölls av Göran var han desto mer tydlig med att han inte är intresserad av mina frågor/reflektioner/åsikter i klassrummet. Den här gången höll jag min hand uppräckt då han bad efter "tankar" (det var bara jag som höjde handen), varav Göran pekade ut mig med rakt utsträckt hand/arm och utbrast med hög stämma i ett ovänligt tonläge: "INTE DU!". Jag valde att ta ner min hand och har efter detta valt att förhålla mig passiv i undervisningssalen. Efter denna incident så har ett antal studenter från samma kurs vid oberoende tillfällen tagit kontakt med mig och undrat hur jag mått efter detta och tydliggjort att de blivit chockade av utspelet och tar avstånd från Görans agerande.

En glimt av situationens påföljder

För mig som student på Högskolan Väst så har inte undervisningen levt upp till den kvalitet som jag bör vara berättigad. Kursen VVA 100 har varit och är fortfarande svår för mig att ta mig igenom då jag lider av sömn- och koncentrationssvårigheter kopplade till just dessa incidenter. Under tidigare kurser har jag varit mycket aktiv och drivande i grupparbeten vilket nu starkt avtagit då jag inte finner ork eller motivation till detta. I denna stund som jag skriver denna anmälan sitter den anmälda och rättar min hemtentamen, en i sig väldigt obehaglig tanke som tar mycket av min energi. Under tidigare kurser har jag även samtalat mycket med lärarna, bollat idéer, bett om råd, utbytt perspektiv, fått vägledning o.s.v. Detta har bidragit till att jag utvecklats och vuxit som person. Med anledning av att det kommit mig till känna att mina två lärare i denna kurs bland annat anser mig vara "ett brushuvud", "omogen", impulsiv och olämplig att arbeta med socialt arbete så har jag dessvärre gått miste om mycket kunskap och utveckling. Jag känner mig inte mindre än nedslagen och kränkt, allt med anledning av att jag skriftligen ifrågasatte en lärares sätt att uttala sig i en lärosal utifrån argument om rättigheter vilka jag tagit till mig via undervisning från Högskolan Väst, en stark motsägelser i sig.

Som en sista fotnot vill jag bara lyfta att jag aldrig haft dåliga relationer med vare sig lärare eller studenter. Detta är en ovan situation som jag försökte bemöta i dess initiala skede genom att samtala men som gled mig ur händerna och som beklagligt eskalerade till något större.

Med förhoppning om förståelse och entusiasm för min och övriga studenter framtida välbefinnande och progression på Högskolan Väst.

[Redacted]

[Redacted], Högskolan väst, År 2 Ht-15

[Redacted]

Kontaktuppgifter:

Uppdrag

Avonova kopplades in som oberoende part i syftet att ta fram mer underlag i en intern utredningen om kränkande särbehandling, utifrån en anmälan om kränkande särbehandling/diskriminering som inkom till Högskolan Väst 2015-10-15 av en student vid Socialpedagogiska programmet.

I ett möte med prefekt och personalchef föredrogs händelsen för representant från Avonova. Här redovisades anmälan samt några mailväxlingar mellan lärare och studenten ifråga.

Arbetssätt

För att få underlag bestämdes följande:

- Ett samtal med läraren
- Ett samtal med studenten
- Telefonsamtal till några studenter som gick samma kurs under hösten 2015. Läraren fick möjligheten att välja studenter som skulle kontaktas men avstod. Studenten ifråga valde att lämna ett namn som vi skulle kontakta. Fem studenter valdes slumpmässigt ut. Totalt deltog sex studenter.

I anmälan finns fyra stycken händelser, tre i klassrummet, och den fjärde händelsen via mail. De tre händelserna i klassrummet används som referensunderlag till studenters upplevelse om det förekommit kränkande särbehandling eller diskriminering. De tre händelserna i klassrummet enlångt anmälan är:

1. Föreläsning där han talar kränkande om religiösa personer som miserabla och hopplösa.
2. Ignorerade hennes frågor på hans bok.
3. Kommentaren: Inte DU!

Samtalen med studenterna skedde med en inledande beskrivning av syftet med samtalet. Studenten fick till sig en kort beskrivning av en situation där en av studenterna i klassen känt sig diskriminerad av läraren. Sen började samtalet med en öppen fråga om studenten har uppmärksammat eller uppfattat om det har förekommit något kränkande särbehandling eller diskriminering?

Resultat

Här följer sammanfattning utav intervjuerna med studenterna:

Student 1

Medverkat vid klassrumstillfällena i anmälan

Han använder inte mycket dialog med studenter i sin pedagogik. Som exempel kan han slumpmässigt peka på en elev och be denne svara direkt.

Läraren upplevs kritisk till religion och har ett rakt bemötande. Student 1 upplever att läraren bemöter och bekräftar den anmälande studenten i undervisningen, om än på sitt korta och raka sätt. Utifrån den klassrums situation där läraren skulle ha sagt *inte du* till den anmälande eleven, så bekräftar student 1 att han säger *inte du*. Dock beskriver hon situationen annorlunda än i anmälan,

då det finns en ordväxling fram och tillbaka och lärarens uttalande kan ses lika olämpligt som den anmälade studentens bemötande till läraren i den situationen.

Student 2

Han har inget att ovanligt att rapportera, inte uppmärksammat något.

Student 3

Hon har inte uppfattat någon form av kränkande särbehandling eller diskriminering.

Student 4

Student 4 uppfattar läraren som en god pedagog, genom att han kan individanpassa och utmana lärandet. Han har inte uppfattat någon form av kränkande särbehandling eller diskriminering, utan tycker tvärtom det varit det bästa läraren han haft.

Student 5

Han upplever läraren som professionell och korrekt i sin lärarroll, men dock har han synpunkter på bemötandet. Student 5 uppfattar även läraren som religionkritisk, utan att han pekar ut någon religion eller grupp speciellt. Men varken bemötandet eller synen på religion har talat för att det förekommit diskriminering eller kränkningar.

Student 6*Medverkat vid klassrumstillfällena i anmälan*

Student 6 upplever att läraren har bemött anmälade student ok. Han har i samtal med anmälade student fått information om att hon känt sig utsatt av läraren genom att han avbryter henne, något som student 6 uppfattat att han gör med de flesta i klassrummet.

Student 6 har varit med vid de tillfällena som finns med i anmälan, och hans upplevelse är att den anmälade studenten var bra på att provocera läraren och att de hade flera ordväxlingar. Han uppfattar inte det som hänt i klassrummet varit vare sig kränkande eller diskriminerande.

Det som framkommer under samtalen med studenterna är att de anmäla händelserna kan förklaras utifrån brist i kommunikation och bemötande, enligt gällande konfliktteori, se bilaga Friedrich Glasls konfliktteori.

Flera av studenterna benämner lärarens framtoning som annorlunda än övriga lärare på högskolan. Bäst beskrivet som "burdus".

Slutsats

Det framkommer inte av någon av de intervjuade studenterna att det här "burdusa" bemötandet är riktad till vad som uttrycks enligt diskrimineringslagen 4§, eller kränkande särbehandling. Det verkar inte vara någon som går fri från lärarens bemötande utan vem som helst kan mötas "burdust". De bemötandesituationer som finns med i anmälan verkar inte ha varken den medvetenhet eller systematik som anses i AFS 1993:17 vara skäl för kränkande särbehandling. Utan det sista stycket under Kommentarer till enskilda paragrafer, definitioner till 1 §, gör sig aktuellt; **att detta är en tillfällig meningsmotsättning i samarbetsrelationen.**

Viktor Weiberg
Beteendevetare/Organisationskonsult
Avonova Hälsa AB

